

<http://digitium.uoc.edu>

Dossier «El ciberplagi acadèmic»

Webgrafia al voltant del ciberplagi Referències a la xarxa sobre el ciberplagi acadèmic*

Jaume Sureda
sureda.negre@gmail.com

Rubén Comas
rubencomas@gmail.com

Mercè Morey
merce.morey@uib.es

Grup de recerca Educació i Ciutadania, Universitat de les Illes Balears (UIB)

Data de presentació: setembre de 2008

Data d'acceptació: novembre de 2008

Data de publicació: desembre de 2008

Citació recomanada:

SUREDA, Jaume; COMAS, Rubén; MOREY, Mercè (2008). "Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa sobre el ciberplagi acadèmic". *Digitium*, núm. 10 [article en línia]. DOI: <http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i10.509>

Resum

En aquest article es proporcionen les fonts de documentació que hi ha a internet i que poden aportar al lector que hi estigui interessat un coneixement més profund de qualsevol de les cares, les arestes i els vèrtexs del polièdric fenomen del plagi acadèmic entre l'alumnat.¹

D'acord amb aquest objectiu, s'ha estructurat el treball en sis apartats. En el primer apartat s'aporta informació sobre grups de recerca i centres que treballen en el tema del plagi. En el segon apartat es donen les referències de les revistes acadèmiques directament centrades en la qüestió del plagi acadèmic i d'algunes altres en què, de manera regular, es publiquen articles sobre aquesta temàtica. En el tercer apartat es fa referència a congressos i esdeveniments que tenen com a objectiu analitzar aquest fenomen. A continuació, en els dos apartats següents es proporcionen bibliografies i estudis referents al plagi entre l'alumnat. En el darrer apartat s'aporten fonts documentals sobre diverses estratègies de lluita contra el plagi.

Paraules clau

plagi acadèmic, fonts documentals, deshonestat acadèmica, ciberplagi

* Aquest article s'ha escrit en el marc del projecte R+D+I finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació *El ciberplagi entre els estudiants universitaris*, amb la referència SEJ2006-10413. Els autors agraeixen al Ministeri el suport que han rebut.

1. Cal remarcar que la finalitat d'aquest treball no és fer un estat de la qüestió del tema del plagi. El lector que vulgui un treball d'aquestes característiques pot consultar R. Comas i J. Sureda (2007), «Ciber-Plagio Académico. Una aproximación al estado de los conocimientos», *Textos de la Cibersociedad*, núm. 10 (data de consulta: 16 de juliol de 2008; <<http://www.cibersociedad.net/textos/articulo.php?art=121>>).

També pot consultar C. Park (2003), «In Other (People's) Words: plagiarism by university students. Literature and lessons», *Assessment & Evaluation in Higher Education*, vol. 28, núm. 5 (data de consulta 16 de juliol de 2008; <http://www.lancs.ac.uk/staff/gyaccp/caeh_28_5_02lores.pdf>).

<http://digithum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

Abstract

This article provides references to the documentation sources available on the internet, which may give interested readers a deeper insight into aspects of the multi-faceted issue of academic plagiarism in the student community.¹

With that aim in mind, this paper is divided into six sections. The first provides information on research groups and centres working on the issue of plagiarism. The second gives references to academic journals focusing directly on the issue of academic plagiarism, and some others which publish articles on that subject regularly. The third refers to conferences and events aimed at analysing this phenomenon. The next two sections provide bibliographies and studies on plagiarism among students. The last section refers to documentary sources on various strategies for countering plagiarism.

Keywords

academic plagiarism, documentary sources, academic dishonesty, cyberplagiarism

Introducció

La comprensió del fenomen del plagi entre els estudiants no es pot assolir amb els plantejaments limitats d'una sola disciplina. Es tracta, sens dubte, d'un fenomen polièdric amb múltiples interrelacions que dificulten molt poder-ne explicar les causes i, consegüentment, l'adequació de les mesures per a combatre'l. Hi ha, d'una banda, la perspectiva més filosòfica i ètica del fenomen, que es pregunta, entre altres coses, pel sentit de l'originalitat, de la creació, del dret de la propietat intel·lectual, etc., i de la seva naturalesa canviant en les distintes societats i cultures. Hi ha, també, la perspectiva jurídica o reglamentària centrada a normativitzar drets i deures. D'altra banda, la visió sociològica i psicològica intenta destriar les característiques i les causes del comportament dels joves amb relació a un entorn tecnològic que abans era desconegut. Des de la pedagogia s'opta per la intervenció educativa per tal que el coneixement i la consciència puguin capgirar la situació. Des d'aproximacions tecnològiques es desenvolupen eines i recursos per tal de detectar els casos de plagi. Tot plegat provoca que la documentació sobre el plagi i el ciberplagi, a més d'heterogènia, comenci a ser nombrosa. Així ho demostra la consulta a ISI Web of Knowledge, que aporta 450 documents amb la paraula *plagiarism* en el títol, tots de treballs publicats en els darrers vuit anys. Amb aquestes mateixes condicions, ERIC (*Education Resources Information Center*) en té registrats 89, Education Abstracts 158 i British Education Index 23. A més, a Dissertation Abstracts Online es poden localitzar setze tesis que també tenen en el títol la paraula *plagiarism*. És per tot això que, tot seguit, es presenta un recull de pàgines web que, des d'un punt de vista o un altre, se centren en el fenomen del ciberplagi acadèmic; aquestes pàgines s'han classificat en funció de l'enfocament que fan de la temàtica, per tal que siguin un recurs útil per a les persones que vulguin aprofundir-hi.

Grups de recerca; projectes, centres, serveis

– Grup de recerca Educació i Ciutadania de la Universitat de les Illes Balears. Projecte *El ciberplagi entre els estudiants universitaris* <<http://ciberplagio.es>>

Recerca finançada pel Ministeri de Ciència i Innovació espanyol. Es tracta de la primera aproximació rigorosa al plagi acadèmic al nostre entorn més proper. El desenvolupa un equip multidisciplinari de la Universitat de les Illes Balears, dirigit pels autors d'aquest article. Els principals àmbits d'anàlisi d'aquest projecte són la prevalença del plagi acadèmic entre l'alumnat universitari, les causes associades a la comissió de plagi acadèmic, la caracterització de l'alumnat que comet pràctiques constitutives de plagi acadèmic i l'anàlisi de solucions i estratègies reductores del fenomen.

El grup ha desenvolupat una web amb múltiples recursos, entre els quals hi ha els reports de les recerques realitzades i que es referencien en apartats posteriors.

– Projecte Student Diversity & Academic Writing Project de la Universitat de Lancaster.

<<http://www.lums.lancs.ac.uk/departments/owt/Research/sdaw/>>

Projecte de recerca iniciat l'any 2005 i que ha de finalitzar el 2008. El porta a terme un equip de la Lancaster University Management School i la London School of Economics. Se centra en el plagi entre l'alumnat estranger que estudia al Regne Unit. Entre els resultats del projecte que es poden consultar a la web hi ha articles i presentacions fetes a congressos. En destaquem:

- HAYES, J. N.; INTRONA, L. (2005). «Cultural Values, Plagiarism, and Fairness: When Plagiarism Gets in the Way of Learning». *Ethics & Behavior*. Vol. 15, núm. 3, pàgs. 213-231.

1. It must be stressed that this paper is not intended to give an overview of the issue of plagiarism as it stands today. Readers seeking a review of that kind can turn to R. Comas and J. Sureda (2007), "Ciber-Plagio Académico. Una aproximación al estado de los conocimientos" ("Academic Cyberplagiarism. The State of the Question"), In: *Textos de la Cibersociedad*, no. 10 (Accessed: July 16 2008; <<http://www.cibersociedad.net/textos/articulo.php?art=121>>). See also C. Park (2003), "In Other (People's) Words: Plagiarism by University Students. Literature and Lessons", *Assessment & Evaluation in Higher Education*, vol. 28, no. 5 (Accessed: July 16 2008; <http://www.lancs.ac.uk/staff/gyaccp/caeh_28_5_02lores.pdf>).

<http://digithum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

- HAYES, J. N.; INTRONA, L. (2005). «Systems for the Production of Plagiarists? The Implications Arising from the Use of Plagiarism Detection Systems in UK Universities for Asian Learners». *Journal of Academic Ethics*. Vol. 3, núm. 1, pàg. 55-73.

- INTRONA, L. D.; HAYES, N; BLAIR, L. [et al.] (2003). *Cultural Attitudes towards Plagiarism: Developing a better understanding of the needs of students from diverse cultural backgrounds relating to issues of plagiarism*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jiscpas.ac.uk/apppage.cgi?USERPAGE=7508>>

- WHITLEY, E.; TIMM, A. (2005). «Exploring the Relationship between plagiarism, cultural values and expectations». Powerpoint presentat a la Universitat de Lancashire Central (UCLAN), el 30 de juny, en ocasió de les jornades International Students and Plagiarism.

En el marc d'aquest projecte també es va organitzar el congrés International Students, Academic Writing and Plagiarism Conference, al qual es fa referència més endavant (vegeu l'apartat «Actes de congressos»).

Cal remarcar l'existència d'altres projectes portats a terme en universitats anglosaxones i centrats a analitzar la incidència dels factors culturals en la manera d'entendre el plagi. És el cas del Plagiarism Project, que va tenir lloc l'any 2006 a la Universitat Robert Gordon, d'Aberdeen. Es pot consultar un resum excel·lent dels resultats a:

- JUWAH, C.; LAL, D.; BELOUCIF, A. (2006). *Overcoming the cultural issues associated with plagiarism for International students*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.rgu.ac.uk/celt/learning/page.cfm?pge=31100>>

– Projecte Responsable, éthique-plagia de la Universitat de Ginebra. <<http://responsable.unige.ch/index.php>>

Projecte dirigit per la professora Michelle Bergadaà. Ha creat una web (*Internet: Fraude et déontologie selon les acteurs universitaires*) amb un gran nombre de recursos formatius i informatius sobre el tema. És destacable el model per al desenvolupament de plans contra el plagi en universitats.

– Plagiarism programme.

<<http://www.jisc.ac.uk/whatwedo/programmes/plagiarism.aspx>>

Programa del Joint Information Systems Committee (JISC) desenvolupat l'any 2000. Com a resultat d'aquest programa es van publicar cinc informes que encara tenen vigència:

- BULL, J.; COLLINS, C.; SHARP, D. [et al.] (2001). *Technical Review of Plagiarism Detection Software Report*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/luton.pdf>>

- CARROLL, J.; APPLETON, J. (2001). *Plagiarism. A Good Practice Guide*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/brookes.pdf>>

- CHESTER, G. (2001). *Plagiarism Detection and Prevention. Final report*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/plagiarism.pdf>>

- CHESTER, G. (2001). *Pilot of Free-Text Detection Software*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/pilot.pdf>>

- CULWIN, F.; MACLEOD, A.; LANCASTER, T. (2001). *Technical Review of Source Code Plagiarism Detection Software*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/southbank.pdf>>

– Internet Plagiarism Advisory Service JISCPAS.

Actualment, i des de l'any 2001, el JISC manté aquest servei² amb l'objectiu d'encoratjar l'adopció de bones pràctiques en l'ús d'internet per tal d'evitar el plagi. Es proporciona accés al programa TurnitinUK, que, segons les dades del mateix servei, és emprat pel 90% d'universitats del Regne Unit. Des de l'any 2004, en el marc de l'Internet Plagiarism Advisory Service, s'organitza un congrés bianual (vegeu l'apartat «Actes de congressos»).

– Academic Misconduct Benchmarking Research Project (AMBER). <<http://www.jiscpas.ac.uk/amber/index.php>>

Projecte realitzat en el marc del JISCPAS i que consta de dues fases. A la primera s'ha analitzat de quina manera les institucions d'ensenyament superior del Regne Unit tenen normativitzat i penalitzat el plagi. Els resultats d'aquesta anàlisi, feta a 153 institucions, es poden consultar en el document següent:

- TENNANT, P.; ROWELL, G.; DUGGAN, F. (2007). *The Range and Spread of Penalties Available for Student Plagiarism among UK Higher Education Institutions*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jiscpas.ac.uk/documents/amber/FinalReport.pdf>>

La segona part d'aquest projecte ha finalitzat el mes de maig de 2008 i s'ha orientat a analitzar les sancions per plagi aplicades en cent institucions universitàries del Regne Unit. La referència del document és:

- TENNANT, P.; DUGGAN, F. (2008). *The Recorded Incidence of Student Plagiarism and the Penalties Applied*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<http://www.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/AMBeR_PartII_Full_Report.pdf>

2. <<http://www.jisc.ac.uk/whatwedo/services/pas.aspx>>

<http://digithum.uoc.edu>

– Audit of Academic Integrity and Plagiarism Issues in Australia and New Zealand.

<<http://www.tlc.murdoch.edu.au/project/acode/>>

Projecte desenvolupat l'any 2005 al Teaching and Learning Centre de la Universitat Murdoch i finançat per ACOE (The Australasian Council on Open, Distance and E-learning). L'objectiu d'aquest projecte consistia a analitzar les iniciatives que realitzaven les universitats australianes amb relació a la integritat acadèmica. Es varen analitzar quaranta-dues de les cinquanta-una institucions d'ensenyament superior afiliades a ACOE amb relació a tres aspectes fonamentals: la política sobre integritat acadèmica, la utilització o no de programes per a la detecció del plagi i, finalment, els recursos educatius dirigits tant al professorat com a l'alumnat i orientats a la difusió de la integritat.

– Center for Intellectual Property.

<<http://www.umuc.edu/distance/odell/cip/cip.shtml>>

Exploring Copyright, Promoting Integrity, Imagining Digital Futures... in Education.

Centre de la University of Maryland University College que desenvolupa tasques de recerca, formació i informació sobre el *copyright* i la integritat acadèmica en un entorn digital.

– Center for Academic Integrity.

<<http://www.academicintegrity.org/index.php>>

El mes de juliol de 2007 aquest centre, que fou creat l'any 1992, es va afiliar al Robert J. Rutland Institute for Ethics de la Universitat Clemson i agrupa 360 institucions relacionades amb la integritat acadèmica. De la seva web cal destacar la base de dades documental de més de 700 referències, i la secció dedicada a proporcionar recursos per a la promoció de la integritat acadèmica, en la qual hi ha articles, enllaços a webs d'universitats dedicades a la integritat, etc. Cal també remarcar que el mes d'octubre de 2008 va organitzar The 2008 Annual International Conference. Exploring the Present and Future of Academic Integrity (vegeu l'apartat «Actes de congressos»).

– Asian Pacific Forum on Educational Integrity.

<<http://www.unisa.edu.au/EducationalIntegrity/index.htm>>

Creat l'any 2003. Des d'aleshores, cada dos anys, organitza l'Asia-Pacific Educational Integrity Conference (vegeu l'apartat «Actes de congressos») i edita la revista *International Journal for Educational Integrity* (vegeu l'apartat «Revistes»).

– Ethics and corruption in education.

<<http://www.unesco.org/iiep/eng/focus/etico/etico2.html>>

Es tracta d'un programa de recerca de l'Institut Internacional de Planejament Educatiu (IIEP), de la Unesco, iniciat l'any 2001 amb

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

la finalitat de promoure la circulació d'informació sobre l'ètica en el camp de l'educació. En el marc del programa s'han publicat diverses monografies i es manté la base de dades bibliogràfica ETICO, amb més de 300 referències sobre el tema.

De les monografies publicades i que tracten del plagi acadèmic, en destaquem:

- ECKSTEIN, M. A. (2003). *Combating academic fraud: towards a culture of integrity*. París: International Institute for Educational Planning. 101 pàg.

- HALLAK, J.; POISSON, M. (2007). *Corrupt schools, corrupt universities: What can be done?* París: International Institute for Educational Planning. 319 pàg.

– Portal Plagiarims.

<<http://plagiat.fhtw-berlin.de/start-en/>>

Portal desenvolupat per la professora alemanya Debora Weber-Wulff, de la Fachhochschule für Technik und Wirtschaft Berlin. Aquesta professora també manté el bloc *Copy, Shake, and Paste. A blog about plagiarism from a German professor, written in English*.³ <<http://copy-shake-paste.blogspot.com/2008/06/third-international-conference-on.html>>

Revistes

– *International Journal for Educational Integrity*.

<<http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/issue/archive>>

Revista que serveix com a plataforma per a educadors per tal d'investigar en el camp multidisciplinari de la integritat acadèmica.

– *Plagiary. Cross-Disciplinary Studies in Plagiarism, Fabrication, and Falsification*.

<<http://www.plagiary.org/>>

Revista electrònica en la qual es destaquen articles de recerca i informes adreçats al públic en general, en què es tracta de qüestions específiques relacionades amb el plagi.

– *The Journal of Ethics. An International Philosophical Review*.

<<http://www.springer.com/philosophy/ethics/journal/10892>>

S'hi publiquen articles sobre un ampli ventall de qüestions relacionades amb àrees com la teoria ètica, la moralitat i la filosofia social, política i legal. Encara que és un òrgan de recerca filosòfica, presenta fonamentalment treballs sobre temes d'interès acadèmic i professional.

– *Assessment and Evaluation in Higher Education*.

<<http://www.tandf.co.uk/journals/titles/02602938.asp>>

Publicació electrònica que es dedica a tots els aspectes de l'avalua-

3. Un altre bloc que val la pena consultar és el de Sheila Webber *Information Literacy Weblog* (<<http://information-literacy.blogspot.com/>>).

<http://digithum.uoc.edu>

ció i, principalment, a l'avaluació dintre de l'ensenyament superior.

– *Studies in Higher Education*.

<<http://www.tandf.co.uk/journals/titles/03075079.asp>>

Revista d'àmbit internacional que inclou articles relacionats amb l'ensenyament superior, enfocat des de qualsevol perspectiva o disciplina.

– *Journal of Further and Higher Education*.

<<http://www.tandf.co.uk/journals/carfax/0309877X.html>>

Publicació sobre educació superior que comprèn temàtiques tan diverses com la formació del professorat, la gestió i la direcció de centres educatius, els plans d'estudis, les estratègies d'ensenyament-aprenentatge, etc.

– *Active Learning in Higher Education*.

<<http://alh.sagepub.com/>>

Revista internacional adreçada als docents que té com a objectiu la millora de l'ensenyament superior mitjançant la presentació d'articles de recerca i innovació educatives.

– *Quality in Higher Education*.

<<http://www.tandf.co.uk/journals/carfax/13538322.html>>

Publicació internacional sobre educació superior que inclou resultats de recerca, anàlisi de sistemes de qualitat a l'ensenyament, procediments i metodologies docents, avaluació de la pràctica educativa, etc.

Actes de congressos

– International Plagiarism Conference.

Ja s'ha assenyalat anteriorment que, des de l'any 2004, en el marc de l'Internet Plagiarism Advisory Service, s'organitza un congrés bianual. Les vint-i-tres ponències i comunicacions presentades al primer i les vint de l'any 2006 es poden localitzar a les adreces següents:

- Plagiarism: Prevention, Practice and Policies Conference 2004.

<<http://www.jiscpas.ac.uk/conference2006/2004proceedings.html>>

- Plagiarism: Prevention, Practice and Policies Conference 2006.

<<http://www.jiscpas.ac.uk/conference2006/proceedings.html>>

• El congrés de l'any 2008 va tenir lloc durant el mes de juny i en el moment de la redacció d'aquest treball les aportacions encara no eren disponibles a la xarxa.

– Asia-Pacific Educational Integrity Conference.

L'Asian Pacific Forum on Educational Integrity ha organitzat tres congressos sobre la temàtica: el 2003, el 2005 i el 2007. Dels

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

celebrats en aquests dos darrers anys, n'hi ha les ponències publicades. Les referències són:

• BRETAG, T. (coord.) (2007). *Creating a Culture of Integrity*. University of South Australia. Adelaide: University of South Australia. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.unisa.edu.au/educationalintegrity/conference/docs/APCEI%20Conference.pdf>>

• ECKERSLEY, Ch.; BOOTH, D.; CLUFF, H. [et al.] (coordinadors) (2006). *Conference Proceedings. Educational Integrity: Values in Teaching, Learning & Research*. 2005. University of Newcastle. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.newcastle.edu.au/conference/apeic/booklet/APEIC05proceeding.pdf>>

– International Students, Academic Writing and Plagiarism Conference.

<<http://www.lums.lancs.ac.uk/departments/owt/Research/sdaw/sdaw-conference/programme/>>

Congrés organitzat en el marc de l'Student Diversity & Academic Writing Project, al qual s'ha fet referència a pàgines anteriors. Va tenir lloc el mes de setembre de 2007.

– Congrés Internacional del Center for Academic Integrity.

<http://www.academicintegrity.org/conferences/2008_Conference/index.php>

Aquest centre, un dels més importants sobre l'ètica en el món acadèmic, va convocar un congrés internacional per al mes d'octubre de 2008 amb el títol Exploring the Present and Future of Academic Integrity.

Bibliografies/Webgrafies

– MOORE HOWARD, R. *Bibliographies for Composition and Rhetoric*.

<<http://wrt-howard.syr.edu/bibs.html>>

La professora Moore, del Writing Program de la Universitat de Syracuse, ha fet aquesta extensíssima bibliografia organitzada en múltiples temes, entre els quals n'hi ha quinze de directament relacionats amb el plagi.

– *Plagiarism* a Citeulike.

<<http://www.citeulike.org/search/all?q=plagiarism>>

Citeulike és un programa que permet gestionar els documents bibliogràfics i, al mateix temps, posar les referències a l'abast de tothom. Els usuaris, una vegada registrats, poden introduir i editar referències que han de classificar en àrees temàtiques, i assignar-los una etiqueta (*tag*) o terme d'indexació. També es poden formar grups que comparteixin la documentació sobre els temes del seu interès. Amb la consulta de Citeulike podem obtenir excel·lents bibliografies de gairebé tots els temes. Hi ha 237 documents que

<http://digithum.uoc.edu>

s'han classificat amb l'etiqueta *plagiarism* i onze grups interessats en el tema.⁴

– STOERGER, Sh. (2002, 2006). *Plagiarism*. University of Illinois, a Urbana-Champaign.

<<http://www.web-miner.com/plagiarism#copyright>>

Webgrafia realitzada l'any 2002 i actualitzada el 2006.

– ROBERTS, T. (2005). *Assessment in Higher Education. Plagiarism*. Central Queensland University.

<<http://ahe.cqu.edu.au/plagiarism.htm#b2>>

Pàgina web on es proporcionen enllaços i recursos per tal de reconèixer i combatre el plagi acadèmic.

– *Representations of plagiarism in popular culture: Some sources*.

<<http://wrt-howard.syr.edu/Bibs/PlagImages.htm>>

Pàgina de Rebecca Moore Howard, de la Universitat de Syracuse, actualitzada el 13 d'octubre de 2006, on es recullen referències sobre el plagi.

– PEARSON, G. (2004). «Plagiarism. Home Page». *Electronic Plagiarism Seminar*. Syracuse (Nova York): Noreen Reale Falcone Library, Le Moyne College.

<<http://web.lemoyne.edu/~pearson/plagiarism/>>

Web de Gretchen Perarson sobre plagi acadèmic, on es poden trobar des de diferents informacions sobre aquest fenomen, incloent-hi guies per als educadors i l'alumnat, bibliografia, definicions, etc., fins a eines de detecció i prevenció.

– CARROLL, J. (2007). *Desterring Plagiarism in Higher Education*. <http://www.brookes.ac.uk/services/ocsd/4_resource/plagiarism.html>

Es tracta d'una pàgina web creada com a suport o complement del llibre *A Handbook for Deterring Plagiarism in Higher Education*.

– SIMMONDS, P. (2003). «Plagiarism and cyber-plagiarism: A guide to selected resources on the Web». *C&RL News*. Vol. 64, núm. 6. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/crl-news/2003/jun/plagiarismciberplagiarism.cfm>>

Guia de recursos a internet sobre plagi i ciberplagi acadèmic, publicada per l'Association of College & Research Libraries de l'American Library Association.

– *Pennsylvania State University. Teaching and Learning with Technology: Cyberplagiarism. Detection and Prevention. Links*.

<<http://tlt.psu.edu/suggestions/cyberplag/links.html>>

4. Les dades corresponen al dia 16 de juliol de 2008.

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

Pàgina de recursos de la web dedicada al plagi de la Universitat Estatal de Pennsilvània. Actualitzada el mes de juny de 2008.

– *Clemson University*.

<http://www.academicintegrity.org/educational_resources/index.php>

Recull de recursos educatius a la web del Center for Academic Integrity de la Universitat Clemson.

– JOHNSON, J. L. *Plagiarism Resources*.

<<http://www.library.okstate.edu/access/ils/plagiarism.htm#B>>

Pàgina d'enllaços de la biblioteca de la Universitat Estatal d'Oklahoma. La darrera actualització és de 2007.

Estudis sobre el fenomen del plagi acadèmic entre l'alumnat universitari

– Six Degrés, l'empresa francesa que comercialitza els programes de detecció de plagi Compilatio i Pompotron, ha fet, en el marc de la seva estratègia comercial, anàlisis sobre el plagi en diverses universitats. Els més recents són els desenvolupats amb alumnes i professors de la Universitat de Lió i, en un altre estudi en què s'emprava el mateix qüestionari, amb els de Saragossa i Barcelona. Les referències són:

- SIX DEGRÉS & SPHINX DEVELOPPEMENT (2007). *Les usages d'Internet à l'Université de Lyon: De la documentation... au plagiat*.

<http://www.compilatio.net/files/sixdegres-univ-lyon_enquete-plagiat_sept07.pdf>

- SIX DEGRÉS & SPHINX DEVELOPPEMENT (2008). *Los usos de Internet en la educación superior: De la documentación al plagio*.

<http://www.compilatio.net/files/080521_sixdegres-univ-barcelona_univ-zaragoza_encuesta-plagio.pdf>

Enquesta realitzada per Six Degrés, la companyia que comercialitza Compilatio. Han enquestat 299 estudiants i 53 professors de les universitats de Barcelona i Saragossa.

– Anàlisi del plagi i altres formes de deshonestat acadèmica entre l'alumnat universitari espanyol.

En el marc del projecte *El ciberplagi entre els estudiants universitaris* s'han fet dues enquestes, els resultats de les quals constitueixen la radiografia del fenomen més clara de què es disposa a hores d'ara a Espanya. Les referències dels documents són les següents:

<http://dighum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

- SUREDA, J.; COMAS, R.; CASERO, A. [et al.] (2008). *El plagio y otras formas de deshonestidad académica entre el alumnado de la Universitat de les Illes Balears. Resultados generales, por género y por ramas de estudio. Informe de Investigación*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.ciberplagio.es/index.php?key=61>>

- SUREDA, J.; COMAS, R.; CASERO, A. [et al.] (2008). *El plagio y otras formas de deshonestidad académica entre el alumnado de la Universitat de les Illes Balears. Resultados generales*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.ciberplagio.es/index.php?key=61>>

- SUREDA, J.; COMAS, R.; CASERO, A. [et al.] (2008). *El plagio y otras formas de deshonestidad académica entre el alumnado de la Universitat de les Illes Balears. Resultados generales de los datos de una encuesta realizada a los usuarios del portal Universia*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008]

<<http://www.ciberplagio.es/index.php?key=61>>

En el marc del mateix projecte, també s'ha analitzat el fenomen de les anomenades «fàbriques de treballs». La referència del document és:

- SUREDA, J.; COMAS, R.; MUT, B. (2007). *Las fábricas de trabajos académicos; una incitación al fraude en las aulas. Informe de Investigación*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.ciberplagio.es/index.php?key=61>>

– BILIĆ-ZULLE, L.; FRKOVIC, V.; TURK, T. [et al.] (2005). «Prevalence of Plagiarism among Medical Students». *Croatian Medical Journal*. Vol. 1, núm. 46, pàg. 126-131. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.cmj.hr/2005/46/1/15726686.pdf>>

– BRIMBLE, M.; STEVENSON-CLARKE, P. (2005). «Perceptions of the Prevalence and Seriousness of Academic Dishonesty in Australian Universities». *Australian Educational Researcher*. Vol. 32, núm. 3, pàg. 19-44. Aquest document es pot aconseguir a ERIC.

– HASEN, M.; HUPPERT, M. Y. (2005). *The Trial of Damocles: an investigation into the incidence of plagiarism at an Australian university*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.aare.edu.au/05pap/has05273.pdf>>

– UNIVERSITAT D'ADELAIDE (2004). *Student Survey*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<http://www.adelaide.edu.au/clpd/plagiarism/students/downloads/plagiarism_survey_2004.pdf>

– URKUND (2006). *Lés étudiants et l'intégrité à l'université. Enquête sur l'attitude des étudiants à l'égard des questions d'intégrité à l'université, en Belgique, en France et aux Pays-Bas*. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.arkund.com/fr/News/Enqu%EAt%20sur%20l%20attitude%20des%20%E9tudiants%20NL%20BE%20FR%20Printemps%202006.pdf>>

Estratègies contra el plagiat entre l'alumnat

El problema del plagiat no es pot solucionar amb mesures senzilles i unidireccionals. Per a resoldre'l cal adoptar estratègies que en facilitin la detecció i la incorporació en els reglaments acadèmics o de disciplina dels centres. També són imprescindibles estratègies que formin l'alumnat i el professorat. Normes, control i formació són, doncs, les tres vies més emprades a l'hora de fer front al problema. En aquest apartat es proporcionen les referències d'algunes de les webs més interessants desenvolupades per diverses universitats per a fer prendre consciència d'aquest problema i formar l'alumnat i el professorat.

Webs per al professorat i l'alumnat

Ja fa anys que moltes universitats, especialment les anglosaxones, tenen a la seva web un espai per a la sensibilització de la comunitat universitària sobre el problema del plagiat. L'estructura de totes aquestes pàgines és molt semblant; les més completes presenten dues grans seccions: una per al professorat i una altra per a l'alumnat. A l'alumnat se li ofereix informació sobre les conseqüències del plagiat; el que diu el reglament acadèmic sobre el tema i, fonamentalment, material formatiu per a ensenyar-li a escriure de manera correcta i honesta. Les pàgines dedicades al professorat inclouen articles i informes sobre el tema i, en alguns casos, accés a programes informàtics que l'ajudin a detectar el plagiat.

– *Intégrité*. Universitat de Montreal.

<<http://www.integrite.umontreal.ca/>>

L'any 2006 aquesta universitat va crear la Comissió sobre la Integritat, el Plagiat i el Fraude. Una de les accions de la Comissió fou posar en marxa aquesta web, la qual està estructurada en sis grans seccions. A la primera (*Definitions et enjeux*) es proporcionen articles sobre el tema, a més d'una breu descripció del problema. La segona està dedicada a mostrar el reglament que normativitza aquest tema. A la tercera secció, titulada *Bonnes pratiques*, es proporciona informació sobre la manera de citar i parafrasejar. A la quarta secció s'ofereixen recursos informatius sobre la integritat acadèmica. La cinquena secció és un qüestionari mitjançant el qual l'alumnat pot autoavaluar els seus coneixements sobre la integritat, el frau i el plagiat. A la darrera secció s'informa de cursos i altres mitjans que la Universitat posa a disposició dels interessats.

<http://dighthum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

– *Sobre Ciberplagio*, Universia.

<<http://universitarios.universia.es/seccionEspecial.jsp?idEspecial=118&idSeccion=5763&title=SOBRE-CIBERPLAGIO>>

Recurs allotjat al portal Universia en què es pot consultar informació sobre què és el ciberplagi i la manera d'evitar-lo.

– Servei de Biblioteca de la Universitat de Sevilla.

<http://librisql.us.es/ximdex/guias/plagio/La%20Biblioteca%20de%20la%20Universidad%20de%20Sevilla_03.htm>

Apartat, dins la web del Servei de Biblioteca de la Universitat de Sevilla, en què es facilita informació conceptual sobre el plagi acadèmic i les seves principals característiques.

– *Electronic Plagiarism Seminar*.

<http://www.lemoyne.edu/library/plagiarism/about_gep.htm>

El professor Gretchen Pearson va crear aquesta web com a element de suport a un seminari sobre plagi realitzat l'any 1999 a Le Moyne College, a Syracuse, Nova York. És una web amb molta informació: hi ha bibliografia, guies per a estudiants, per a professors, etc. La darrera actualització és de l'any 2005.

– *Plagiarism Resource Center*. Web de la William M. Brish Library del Hagerstown Community College.

<http://www.hcc.cc.md.us/library/SERVICES_plagiarism.html>

S'ofereixen un gran nombre de recursos organitzats en quatre categories: materials per als estudiants, recursos per als professors, recursos per a ajudar a citar de manera correcta i, finalment, enllaços amb webs de programes de detecció de plagi.

– *Academic Integrity in the Classroom. A Selected List of Resources for the University of Michigan*.

<<http://www.lib.umich.edu/academicintegrity/>>

La pàgina –que fou actualitzada l'any 2006– presenta recursos per al professorat i per a l'alumnat.

– *Cyberplagiarism: Detection and Prevention*.

<<http://tit.its.psu.edu/suggestions/cyberplag/>>

La Universitat Estatal de Pennsilvània manté aquesta web amb enllaços a molts recursos sobre el plagi. Resulta una introducció excel·lent al tema.

– *Plagiarism Website*.

<<http://www.adelaide.edu.au/clpd/plagiarism/>>

Pàgina web de la Universitat d'Adelaide. Es proporciona informació a l'alumnat i al professorat per tal de combatre el plagi.

– *Academic Honesty and Plagiarism*. Austràlia.

<<http://academiconesty.unimelb.edu.au/>>

Web de la Universitat de Melbourne amb recursos per a evitar el plagi acadèmic entre l'alumnat universitari.

– *Plagiarism Awareness*. Universitat d'Ànglia de l'Est.

<http://www1.uea.ac.uk/cm/home/services/students/let_service/let_plagiarism_aware>

Bon exemple de pàgina d'una universitat. Recursos per al professorat i per a l'alumnat.

– Universitat de Bloomington a Indiana.

<<http://www.indiana.edu/~wts/pamphlets.shtml>>

Per mitjà del seu servei de guia d'escriptura (*Writing Tutorial Services*), aquesta universitat presenta diferents recursos per a combatre el plagi i evitar la deshonestat acadèmica.

– Plagiarism.org.

<<http://www.plagiarism.org/index.html>>

Aquesta web fou creada l'any 1996 i ofereix recursos per a entendre el plagi. Un dels apartats –*Learning Center*– ofereix una explicació breu i concisa del fenomen.

– *Academic Integrity*. Universitat de Princeton.

<<http://www.princeton.edu/pr/pub/integrity/index.html>>

Pàgina de la Universitat de Princeton adreçada a l'alumnat i dissenyada per a proporcionar la informació necessària per tal d'evitar el plagi acadèmic.

– *Writing Center*.

<<http://www.hamilton.edu/writing/index.html>>

Web del Hamilton College on s'ofereixen recursos i enllaços útils per a l'elaboració correcta de treballs acadèmics.

– *The Writing Center*. Universitat de Carolina del Nord.

<<http://www.unc.edu/depts/wcweb/>>

Pàgina del Writing Center de la Universitat de Carolina del Nord on es disposa, a més de recursos diversos per a l'elaboració correcta de treballs acadèmics per part de l'alumnat, de tutoritzacions en línia per mitjà de les quals els alumnes poden anar exposant els seus dubtes o preguntes.

– *The Bedford/St. Martin's Workshop on Plagiarism*.

<<http://bcs.bedfordstmartins.com/plagiarism/>>

Materials en xarxa per a la prevenció i la lluita contra el plagi acadèmic. Inclou recursos, serveis de detecció i eines de cerca, bibliografia, etc.

Tutorials per a l'alumnat

– *Le plagiat*.

<<http://www.bibliotheques.uqam.ca/recherche/plagiat/index.html>>

Aquest manual realitzat pels serveis de les biblioteques de la Universitat de Quebec a Montreal (UQAM) és un exemple excel·lent d'un bon recurs didàctic per a l'alumnat. Està estructurat en

<http://digithum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

quatre grans seccions: «Què és el plagi», «Citar correctament», «Consells» i «Prova d'autoavaluació».

– *Avoiding Plagiarism*.

<<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/589/01/>>

The Writing Lab de la Universitat de Purdue té aquest manual molt senzill però molt útil.

– *Understanding plagiarism*.

<<http://education.indiana.edu/~frick/plagiarism/>>

School of Education de la Universitat de Bloomington a Indiana.

– *How to Avoid Plagiarism*.

<<http://www.umuc.edu/ewc/tutorial/start.shtml>>

Manual per a l'alumnat de l'Effective Writing Center (EWC) de la University of Maryland University College.

– *Plagiarism Resource Centre: For Students*. Universitat de la Colúmbia Britànica.

<<http://www.library.ubc.ca/home/plagiarism/>>

Pàgina que inclou informació sobre el fenomen del plagi acadèmic, estratègies de detecció, recursos per a evitar-lo, etc.

– *Avoiding plagiarism. A Guide for Students*. Universitat d'Oregon.

<<http://libweb.uoregon.edu/guides/plagiarism/students/>>

Guia de la Universitat d'Oregon adreçada a l'alumnat que descriu el fenomen del plagi i aporta eines alternatives de documentació a l'hora de fer els treballs acadèmics per tal d'evitar i combatre la deshonestat acadèmica.

Programes de detecció del plagi

Google és, potser, el sistema més emprat pels professors, sobretot a l'Estat espanyol, on, a diferència d'altres països, són molt poc utilitzats els programes específics per a la detecció del plagi.⁵ A l'entorn anglosaxó ja fa anys que s'han adoptat els programes de detecció. Aquests programes comparen els treballs analitzats amb els documents que hi ha a internet o amb altres treballs d'alumnes que es tenen arxivats en determinats servidors –els de les empreses editores dels programes o els de les universitats. També n'hi ha que els comparen amb els continguts de revistes i publicacions, les informacions de les quals són de pagament i no estan indexades a Google. Tot i que són de gran ajut, aquests programes tenen mancances ben evidents: no poden detectar

textos parafrasejats i no citats, textos traduïts d'un altre idioma o textos de fonts impreses.⁶ Amb relació als programes de detecció de plagi, hi ha un estudi dut a terme l'any 2000 per encàrrec del JISC (Joint Information Systems Committee), en el qual se n'analitzen cinc (CopyCatch.com³, Eve4, Findsome.com⁵, Turnitin.com⁶ i Wordcheck). Aquest treball fou realitzat en el marc del *Plagiarism Programme. Technical review of free-text plagiarism detection software* i la referència és:

• BULL, J.; COLLINS, C. (2001). *Technical Review of Plagiarism. Detection Software Report*. Luton: University of Luton. [Data de consulta: 16 de juliol de 2008].

<<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/plagiarism/luton.pdf>>

D'altra banda, a *Portal Plagiarism*, a la pàgina *Software*,⁷ hi ha els resultats d'una avaluació de diversos programes. Segons aquesta anàlisi, cap dels programes analitzats no és excel·lent: només un (Ephorus) mereix el qualificatiu de bo i sis el qualificatiu d'acceptables.

Tot seguit es donen les referències d'alguns dels programes més coneguts:

Programes d'ús institucional

– Turnitin.

<<http://www.turnitin.com>>

És el més popular en el món anglosaxó. Al Regne Unit, per exemple, és emprat pel 90% d'universitats. Després de donar-se d'alta com a usuari, s'envia el treball que es vol comprovar i, una vegada s'ha comparat amb el contingut d'internet, amb treballs d'alumnes que Turnitin té a la seva base de dades i amb bases de dades comercials d'articles, es retorna amb un informe de «similituds» identificades.

– Urkund.

<<http://www.urkund.com>>

Empresa creada l'any 2000 per un grup de professors preocupats pel plagi acadèmic. El sistema és emprat a centres educatius universitaris europeus.

– Compilatio.

<<http://www.compilatio.net/fr/>>

Programa de detecció en línia, amb subscripció, creat l'any 2005 per Six Degrés. És el més popular en el món francòfon. Aquesta

5. Hi ha departaments universitaris espanyols que han desenvolupat sistemes per a la detecció del plagi del seu alumnat. És el cas del Departament d'Arquitectura Computacional de la Universitat Politècnica de Madrid, que ha desenvolupat i aplicat el programa pk2. Vegeu F. Rosales, A. García, S. Rodríguez et al. (2008): «**Detection of Plagiarism in Programming Assignments**», *IEEE Transactions on Education*, vol. 51, núm. 2, pàg. 174-183 (data de consulta: 16 de juliol de 2008; <<http://ieeexplore.ieee.org/xpl/tocresult.jsp?isYear=2008&isnumber=4512114&Submit32=Go+To+Issue>>).

6. Vegeu: <<http://www.integrite.umontreal.ca/prevention.html>>.

7. Vegeu: <<http://plagiat.fhtw-berlin.de/software-en/>>.

<http://digithum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

empresa també comercialitza Pompotron (<http://www.pompotron.com>), orientat a usuaris no institucionals.

– Ephorus.

<<http://www.ephorus.de/start>>

Programa holandès i el millor qualificat en una avaluació realitzada per *Portal Plagiarism*.

– Docoloc.

<<http://www.docoloc.de/>>

Programa alemany.

– SafeAssign.

<<http://safeassign.com/>>

Programa de detecció i prevenció de plagi acadèmic adreçat a educadors i alumnat.

– iThenticate.

<<http://www.ithenticate.com/index.html>>

Eina dissenyada per a comprovar l'originalitat de documents i adreçada a editors, corporacions i despatxos d'advocats, entre d'altres. Pertany a la mateixa empresa que Turnitin.

Programes d'ús individual

– Eve2.

<<http://www.canexus.com/eve/>>

Programa de detecció de plagi que permet determinar si un document ha estat copiat d'internet.

– Pompotron.

<<http://www.pompotron.com>>

Eina d'anàlisi de textos que compara documents amb elements presents a la xarxa i determina si hi ha fragments o, fins i tot referències, copiats d'internet.

– Wcopyfind.

<<http://plagiarism.phys.virginia.edu>>

Programa de revisió de documents que detecta fragments similars per mitjà de comparacions i genera informes amb les frases coincidents que ha detectat.

Jaume Sureda

Catedràtic del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)

sureda.negre@gmail.com

Llicenciat en Pedagogia per la Universitat de Barcelona (UB) i doctor en Ciències de l'Educació per la Universitat de les Illes Balears (UIB). La seva tasca docent i investigadora gira entorn de tres àrees: els usos socials d'internet —especialment per part dels joves—, l'educació ambiental i, finalment, la interpretació del patrimoni. Fou vicerector de la UIB durant vuit anys i en l'actualitat dirigeix els estudis d'Educació Social a la UIB i el projecte *El ciberplagi entre els estudiants universitaris*, finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació. Actualment dirigeix el grup de recerca Educació i Ciutadania.

Rubén Comas

Doctorand del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)

rubencomas@gmail.com

Llicenciat en Pedagogia i diplomad en Educació Social per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Actualment és doctorand en el Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB, on es dedica a la docència i a tasques de recerca en temes relatius als usos socials d'internet, el plagi acadèmic i les estratègies de documentació lligades a l'ús de les TIC. És membre de l'equip de recerca Educació i Ciutadania de la UIB, té diversos treballs publicats en revistes acadèmiques i ha fet ponències en diversos fóruns internacionals.

<http://digithum.uoc.edu>

Webgrafia al voltant del ciberplagi. Referències a la xarxa...

Mercè Morey

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació
de la Universitat de les Illes Balears (UIB)

merce.morey@uib.es

Diplomada en Educació Social i llicenciada en Pedagogia per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Actualment treballa com a investigadora en el grup de recerca Educació i Ciutadania, a la mateixa Universitat de les Illes Balears, en el projecte R+D+I titulat *El ciberplagi entre els estudiants universitaris*, finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació.

Aquesta obra està subjecta a la llicència **Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya** de Creative Commons. Podeu copiar-la, distribuir-la i comunicar-la públicament sempre que n'especifiqueu l'autor i la revista que la publica (*Digithum*); no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>.